

การจัดการความรู้
(KM-Knowledge Manegment)

เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การแต่ง
เครื่องแบบและการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
จัดทำโดย

งานการเจ้าหน้าที่ สำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลตำบลเมืองรามันห์
อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

สารบัญ

หน้า

๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. ความหมายของเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๑
๓. ประวัติความเป็นมาของเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๒
๔. ประเภทเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๒
๕. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยตรง	๖
๖. คุณสมบัติของข้าราชการท้องถิ่นที่จะขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๘
๗. คุณสมบัติของลูกจ้างประจำที่จะขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๙
๘. คุณสมบัติของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะขอพระราชทานฯ	๑๐
๙. ลักษณะเหรียญและการแต่งกายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ	๑๒
๑๐. ประเภทตำแหน่ง อินทราชนุและเครื่องหมายตำแหน่งบนอินทราชนุ	๒๑
๑๑. ตัวอย่างการติดประดับแพรแถบย่อสำหรับข้าราชการที่แต่งเครื่องแบบปกติขาวฯ	๒๓
๑๒. การประดับเข็มพระราชทาน	๒๔
๑๓. การแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามหมายกำหนดการฯ	๒๕
๑๔. การส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๒๖
๑๕. การเก็บรักษาเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๒๗
๑๖. วิธีการเก็บรักษาเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๒๘
๑๗. ข้อควรระวังในการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๒๙
๑๘. วิธีการทำความสะอาดเครื่องราชอิสริยาภรณ์	๒๙
๑๙. ราคาชุดใช้แทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ไม่สามารถส่งคืนตามกฎหมาย	๓๐

หลักการและเหตุผล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย พ.ศ.๒๕๓๖ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๒ และประกาศ คณะปฏิวัติการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๓ พ.ศ.๒๕๔๙ เรื่องแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย พ.ศ.๒๕๓๖ ได้กำหนดให้ข้าราชการพลเรือน ซึ่งหมายถึง บุคคลซึ่งได้รับบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ให้รับราชการโดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณในกระทรวง กรมฝ่ายพลเรือน ข้าราชการต้องได้ รับเครื่องหมายแสดงเกียรติยศ และบำเหน็จความชอบ เป็นของพระมหากษัตริย์ทรงสร้างขึ้นสำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบ ในราชการ ที่ใช้สำหรับพระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ประเทศศาสนา และประชาชน และเหรียญที่ระลึกที่พระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในโอกาสต่าง ๆ และที่ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ให้บุคคลประดับได้อย่างเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตามที่ทางราชการกำหนด เรามักจะพบว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะไม่ค่อยทราบสิทธิประโยชน์ของตนเองในขอพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ รวมทั้งการแต่งกายในงาน รัฐพิธีต่าง ๆ เครื่องราชอิสริยาภรณ์มีความสำคัญสำหรับข้าราชการทุกคน เพราะเป็นสิ่งที่เชิดชูเกียรติแก่ตนเอง และวงศ์ตระกูล ซึ่งความรู้เรื่องเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุกคนจำเป็นต้องรู้ระเบียบ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วย ลดภาระการบริหารงานด้านบุคลากรของสำนักงาน หากทุกคนในสำนักงานมีความรู้ความเข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน เทศบาลตำบลเมืองรามันห์ เห็นความสำคัญของเรื่องดังกล่าวจึงได้ จัดทำจัดทำความรู้เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การแต่งเครื่องแบบและการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ขึ้น

๑. ความหมายของเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ความหมายของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องราชอิสริยาภรณ์คือ สิ่งซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงเกียรติยศและบำเหน็จ ความชอบ เป็นของพระมหากษัตริย์ทรงสร้างขึ้นสำหรับพระราชทานเป็น บำเหน็จความชอบในราชการที่ใช้สำหรับพระราชทานแก่ผู้กระทำความดี ความชอบอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศศาสนาและประชาชน และเหรียญที่ระลึกพระราชทานเป็นบำเหน็จ ความชอบในโอกาสต่าง ๆ และที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บุคคลประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ทางราชการกำหนด

๒. ประวัติความเป็นมาของเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือที่เรียกกันเป็นภาษาสามัญว่า ตรา คือ สิ่งที่เป็นเครื่องหมายแสดงเกียรติยศและบำเหน็จความชอบ เป็นของพระมหากษัตริย์ทรงสร้างขึ้นสำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในราชการ ประเทศชาติศาสนา ประชาชน หรือส่วนพระองค์นอกจากนั้น ยังหมายถึงความรวมถึงเหรียญที่ระลึกที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประดับได้อย่าง

/...เครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ในปัจจุบัน เป็นเครื่องหมายประดับเสื้อ ซึ่งนิยมกันทั่วไป แม้ประเทศซึ่งไม่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็นิยมใช้ โดยถือว่าเป็นสิ่งส่งเสริมเกียรติของบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นต่อส่วนรวม ให้เป็นแบบอย่างที่ควรยึดถือ มิใช่เป็นเครื่องหมายแบ่งแยกชนชั้นแต่อย่างใด

๓. ประเภทเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ของไทยในปัจจุบัน แบ่งออกได้ ๔ ประเภท ตามลำดับเกียรติของ

๑. เครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับพระราชทานแก่ประมุขของรัฐต่างประเทศ
 ๒. เครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในราชการแผ่นดิน
 ๓. เครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในพระองค์พระมหากษัตริย์
 ๔. เหรียญราชอิสริยาภรณ์ต่างๆ ซึ่งนับเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- สำหรับชั้นเหรียญในเครื่องราชอิสริยาภรณ์แต่ละตระกูลได้กล่าวรวมไว้กับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตระกูลนั้น ๆ

๓.๑ เครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับพระราชทานแก่ประมุขของรัฐต่างประเทศ คือ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นมงคลยิ่งราชมิตราภรณ์ *ร.ม.ภ.* มีชั้นสายสะพายชั้นเดียวพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาให้

๓.๒ เครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในราชการแผ่นดิน มี ๘ ชนิด คือ

๓.๒.๑ เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ *ม.จ.ภ.* มีชั้นสายสะพายชั้นเดียว

๓.๒.๒ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์ *น.ร.* มีชั้นสายสะพายชั้นเดียว

๓.๒.๓ เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า

ฝ่ายหน้า (บุรุษ) มี ๓ ชั้น ๗ ชนิด ดังนี้

ปฐมจุลจอมเกล้าวิเศษ *ป.จ.ว.* ปฐมจุลจอมเกล้า *ป.จ.*

ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ *ท.จ.ว.* ทุติยจุลจอมเกล้า *ท.จ.*

ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ *ต.จ.ว.* ตติยจุลจอมเกล้า *ต.จ.* ตติตานจุลจอมเกล้า *ต.อ.จ.*

ฝ่ายใน (สตรี) มี ๔ ชั้น ๕ ชนิดดังนี้

ปฐมจุลจอมเกล้า *ป.จ.*

ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ *ท.จ.ว.* ทุติยจุลจอมเกล้า *ท.จ.*

ตติยจุลจอมเกล้า *ต.จ.*

จตุตถจุลจอมเกล้า *จ.จ.*

/...๓.๒.๔ เครื่องราชอิสริยาภรณ์

๓.๒.๔ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี มี ๖ ชั้น ดังนี้ (เฉพาะบุรุษ)

เสนาทศบดินทร์ ส.ร.

มหาโยธิน ม.ร.

โยธิน ย.ร.

อัศวิน อ.ร.

เหรียญรามมาลา เข็มกล้ากลางสมร ร.ม.ภ.

เหรียญรามมาลา ร.ม.

๓.๒.๕ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก มี ๘ ชั้น (ทั้งบุรุษและสตรี) ดังนี้

มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก ม.ป.ช.

ประภมาภรณ์ช้างเผือก ป.ช.

ทิวติยาภรณ์ช้างเผือก ท.ช.

ตริตาภรณ์ช้างเผือก ต.ช.

จตุรตาภรณ์ช้างเผือก จ.ช.

เบญจมาภรณ์ช้างเผือก บ.ช.

เหรียญทองช้างเผือก ร.ท.ช.

เหรียญเงินช้างเผือก ร.ง.ช.

๓.๒.๖ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย

มหาวชิรมงกุฎ ม.ว.ม.

ประภมาภรณ์มงกุฎไทย ป.ม.

ทิวติยาภรณ์มงกุฎไทย ท.ม.

ตริตาภรณ์มงกุฎไทย ต.ม.

จตุรตาภรณ์มงกุฎไทย จ.ม.

เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย บ.ม.

เหรียญทองมงกุฎไทย ร.ท.ม.

เหรียญเงินมงกุฎไทย ร.ง.ม.

๓.๒.๗ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

ปฐมดิเรกคุณาภรณ์ ป.ภ.

ทุติยดิเรกคุณาภรณ์ ท.ภ.

ตติยดิเรกคุณาภรณ์ ต.ภ.

จตุตถดิเรกคุณาภรณ์ จ.ภ.

เบญจมดิเรกคุณาภรณ์ บ.ภ.

เหรียญทองดิเรกคุณาภรณ์ ร.ท.ภ.

เหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์ ร.ง.ภ.

๓.๒.๘ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นสิริยิ่งรามกีรติ ลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ

๓.๓ เครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในพระองค์
พระมหากษัตริย์ มี ๓ ชนิดคือ

- ๓.๓.๑ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตรารัตนวารภรณ์ ร.ว. มีฝ่ายหน้า ฝ่ายใน และมีชั้นเดียว
- ๓.๓.๒ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตราวัลลภาภรณ์ ว.ภ. มีฝ่ายหน้า ฝ่ายใน และมีชั้นเดียว
- ๓.๓.๓ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตราวชิรมาลา ว.ม.ล. มีเฉพาะฝ่ายหน้า

๓.๔ เหรียญราชอิสริยาภรณ์ต่างๆ ซึ่งนับเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มี ๔ ชนิดคือ

๓.๔.๑ เหรียญสำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จกล้าหาญ

- (๑) เหรียญกล้าหาญ ร.ภ.
- (๒) เหรียญชัยสมรภูมิ ช.ส.
- (๓) เหรียญพิทักษ์เสรีชน ส.ช. ส.ช.๑ ส.ช.๒/๑ ส.ช.๒/๒
- (๔) เหรียญปราบฮ่อ ร.ป.ฮ.
- (๕) เหรียญงานพระราชสงครามทวีปยุโรป ร.ส.
- (๖) เหรียญงานพระราชสงครามทวีปยุโรป ร.ส.
- (๗) เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ พ.ร.ธ.
- (๘) เหรียญศาสนติมาลา ศ.ม.

๓.๔.๒ เหรียญสำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จในราชการ

- (๑) เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา ร.ม.ด.(ศ).
- (๒) เหรียญช่วยราชการเขตภายใน ช.ร.
- (๓) เหรียญราชการชายแดน ช.ด.
- (๔) เหรียญจักรมาลา ร.จ.ม.
- (๕) เหรียญจักรพรรดิมาลา ร.จ.พ.
- (๖) เหรียญศารทูลมาลา ร.ศ.ท.
- (๗) เหรียญบุษปมาลา ร.บ.ม.
- (๘) เหรียญลูกเสือสรรเสริญ
- (๙) เหรียญลูกเสือสดุดี

๓.๔.๓ เหรียญสำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จในพระองค์พระมหากษัตริย์

- (๑) เหรียญรัตนาภรณ์ แต่ละรัชกาลมี ๕ ชั้น
 - เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๔ ม.ป.ร.
 - เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๕ จ.ป.ร.
 - เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๖ ว.ป.ร.
 - เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๗ ป.ป.ร.
 - เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๘ อ.ป.ร.
 - เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๙ ภ.ป.ร.

(๒) เจริญราชรุจิ

เจริญราชรุจิ รัชกาลที่ ๖ ร.จ.พ.๖

เจริญราชรุจิ รัชกาลที่ ๗ ร.จ.พ.๗

เจริญราชรุจิ รัชกาลที่ ๙ ร.พ.จ.๙

๓.๔.๔ เจริญที่พระราชทานเป็นที่ระลึก และเจริญที่ระลึก

(๑) เจริญศตวรรษมาลา ส.ม.

(๒) เจริญรัชฎาภิเศกมาลา ร.ศ.

(๓) เจริญประพาสมาลา ร.ป.ม.

(๔) เจริญราชินี ส.ผ.

(๕) เจริญทวิธาภิเศก พ.ศ.

(๖) เจริญรัชมงคล ร.ร.ม.

(๗) เจริญรัชมิ่งคลาภิเศก ร.ม.ศ.

(๘) เจริญบรมราชาภิเษก ร.ร.ศ.

(๙) เจริญชัย(เจริญนารายณ์บันภุช) ร.ช.

(๑๐) เจริญเฉลิมพระนคร ๑๕๐ ปี ร.ฉ.พ.

(๑๑) เจริญงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ

(๑๒) เจริญที่ระลึกในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศ
สหรัฐอเมริกาและทวีปยุโรป

(๑๓) เจริญรัชดาภิเษก

(๑๔) เจริญที่ระลึกพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมาร

(๑๕) เจริญสนองเสรีชน ส.ส.ช.

(๑๖) เจริญที่ระลึกพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

(๑๗) เจริญที่ระลึกสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี

(๑๘) เจริญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระชนมายุ ๕๐ พรรษา

(๑๙) เจริญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี
พระชนมายุ ๘๔ พรรษา

(๒๐) เจริญเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพล
อดุลยเดชมหามงคลสมัยพระราชพิธีเฉลิมพระชนมายุ ๖๐ พรรษา

(๒๑) เจริญเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพล
อดุลยเดชมหามงคลสมัย พระราชพิธีรัชมิ่งคลาภิเษก

/...(๒๒) เจริญเฉลิมพระเกียรติ

- (๒๒) เหยียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
เจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา
(๒๓) เหยียญกาชาดสรรเสริญ
(๒๔) เหยียญกาชาดสมนาคุณ

๔. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยตรง ได้แก่

๔.๑ เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ประกอบด้วย

ก. สำหรับพระราชทานฝ่ายหน้า มี ๓ ชั้น

- ชั้นที่ ๑ มี ๒ ชนิด คือ

(๑) ปฐมจุลจอมเกล้าวิเศษ (ป.จ.ว.) ไม่จำกัดจำนวน

(๒) ปฐมจุลจอมเกล้า (ป.จ.) มี ๓๐ สำหรับ

- ชั้นที่ ๒ มี ๒ ชนิด คือ

(๑) ทุตยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ท.จ.ว.) มี ๒๐๐ สำหรับ

(๒) ทุตยจุลจอมเกล้า (ท.จ.) มี ๒๕๐ ดวง

- ชั้นที่ ๓ มี ๓ ชนิด คือ

(๑) ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ต.จ.ว.) มี ๒๕๐ ดวง

(๒) ตติยจุลจอมเกล้า (ต.จ.) มี ๒๐๐ ดวง

(๓) ตติยานุจุลจอมเกล้า (ต.อ.จ.) มี ๑๐๐ ดวง

ข. สำหรับพระราชทานฝ่ายใน มี ๔ ชั้น

- ชั้นที่ ๑ มีชนิดเดียว คือ

ปฐมจุลจอมเกล้า (ป.จ.) มี ๒๐ สำหรับ

- ชั้นที่ ๒ มี ๒ ชนิด คือ

(๑) ทุตยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ท.จ.ว.) มี ๑๐๐ สำหรับ

(๒) ทุตยจุลจอมเกล้า (ท.จ.) มี ๒๕๐ ดวง

- ชั้นที่ ๓ มีชนิดเดียว คือ

ตติยจุลจอมเกล้า (ต.จ.) มี ๒๕๐ ดวง

- ชั้นที่ ๔ มีชนิดเดียว คือ

จตุตถจุลจอมเกล้า (จ.จ.) มี ๑๕๐ ดวง

/...ลำดับเกียรติเครื่องราชฯ

ลำดับเกียรติเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทยมีลำดับเกียรติลดหลั่นกัน ซึ่งโดยหลักการใหญ่ จะเรียงลำดับประเภทดังนี้

๑. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย
๒. เหรียญบำเหน็จกล้าหาญ
๓. เหรียญบำเหน็จในราชการ
๔. เหรียญบำเหน็จในพระองค์
๕. เหรียญที่ระลึกต่าง ๆ

และในแต่ละประเภทดังกล่าว จะเรียงลำดับเกียรติของเครื่องราชอิสริยาภรณ์และแต่ละชนิดไว้เพื่อประโยชน์ให้ทราบถึงความสำคัญของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญเหล่านั้นรวมทั้งเพื่อที่ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือเหรียญมากกว่า ๑ ชนิด จะได้ทราบถึงการเรียงลำดับเพื่อการประดับได้อย่างถูกต้องซึ่งจะดูได้จากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีที่กำหนดลำดับเกียรติของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทยไว้

ตระกูลและชั้นตราของเครื่องราชอิสริยาภรณ์

*ตระกูลมงกุฎไทย

*ตระกูลช้างเผือก

* ตระกูลมงกุฎไทย

- * ลำดับชั้น ๗ เหรียญเงินมงกุฎไทย (ร.ง.ม.)
- * ลำดับชั้น ๖ เหรียญทองมงกุฎไทย (ร.ท.ม.)
- * ลำดับชั้น ๕ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.)
- * ลำดับชั้น ๔ จัตุรภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
- * ลำดับชั้น ๓ ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)
- * ลำดับชั้น ๒ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)
- * ลำดับชั้น ๑ ประถมภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)
- * สูงสุด มหาวิริยมงกุฎ (ม.ว.ม.)

* ตระกูลช้างเผือก

- * ลำดับชั้น ๗ เหรียญเงินช้างเผือก (ร.ง.ช.)
- * ลำดับชั้น ๖ เหรียญทองช้างเผือก (ร.ท.ช.)
- * ลำดับชั้น ๕ เบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.)
- * ลำดับชั้น ๔ จัตุรภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)
- * ลำดับชั้น ๓ ตริตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)
- * ลำดับชั้น ๒ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)
- * ลำดับชั้น ๑ ประถมภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.)
- * สูงสุด มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)

/...* ชั้นสายสะพาย

*** ชั้นสายสะพาย**

- * ประมวลภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.) (สาย ๑)
- * ประมวลภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.) (สาย ๒)
- * มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.) (สาย ๓)
- * มหาประมวลภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.) (สาย ๔)

คุณสมบัติของข้าราชการท้องถิ่นที่จะขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

- ต้องมีระยะเวลารับราชการติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์ นับตั้งแต่วันที่เริ่มเข้ารับราชการจนถึงวันก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาของปีที่จะขอพระราชทานไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน (นับถึงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕ หรือต้องรับราชการก่อนวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑)
- กรณีขอพระราชทานเครื่องราชฯ เป็นครั้งแรกให้กรอก วัน/เดือน/ปี ที่เริ่มรับราชการ (เพื่อตรวจสอบว่ารับราชการมาไม่น้อยกว่า ๕ ปี
- กรณีขอพระราชทานฯ ขึ้น
 - บ.ช. ให้ระบุ ว/ด/ป ที่ดำรงตำแหน่ง ระดับ ชำนาญงาน
 - ต.ช. ให้ระบุ ว/ด/ป ที่ดำรงตำแหน่ง ระดับ ชำนาญงาน
 - ท.ช. ให้ระบุ ว/ด/ป ที่ดำรงตำแหน่ง ระดับอาวุโส(เพื่อตรวจสอบว่ามีคุณสมบัติครบ ๕ ปี ในการขอเลื่อนขั้นตราที่สูงขึ้น)

๑. ประเภททั่วไป ระดับ ปฏิบัติงาน

- * เริ่มเสนอขอขึ้นเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.) จนถึงชั้น จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)
 - ขอขึ้น บ.ม. ดำรงตำแหน่งระดับระดับปฏิบัติงาน
 - ขอขึ้น บ.ช. จะต้องเคยดำรงตำแหน่ง ระดับ ปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปีเงินเดือนต่ำกว่าขั้นต่ำของระดับชำนาญงาน
 - ขอขึ้น จ.ม. เงินเดือนไม่ต่ำกว่าขั้นต่ำของระดับชำนาญงาน
 - ขอขึ้น จ.ช. จะต้องเคยดำรงตำแหน่ง ระดับ ปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี
- เงินเดือนไม่ต่ำกว่าขั้นต่ำของระดับชำนาญงาน

๒. ประเภททั่วไป ระดับ ชำนาญงาน และประเภทวิชาการ ระดับ ปฏิบัติการ,ชำนาญการและประเภทอำนวยการท้องถิ่น ระดับต้น

- * เริ่มเสนอขอขึ้นตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.) จนถึงชั้น ตริตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)
 - ขอขึ้น ต.ม. ดำรงตำแหน่ง ประเภททั่วไป ระดับ ชำนาญงาน และประเภทวิชาการ ระดับ ปฏิบัติการ
 - ขอขึ้น ต.ช. ประเภททั่วไป ระดับ ชำนาญงาน เคยดำรงตำแหน่ง ระดับ ชำนาญงาน มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี และประเภทวิชาการ ระดับ ชำนาญการ และประเภทอำนวยการท้องถิ่น ระดับต้น

๔. ประเภททั่วไป ระดับอาวุโส และประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ,ระดับชำนาญการพิเศษ, ระดับเชี่ยวชาญ และประเภทอำนวยการท้องถิ่น ระดับต้น, ระดับกลาง และบริหารท้องถิ่น ระดับต้น, ระดับกลาง

* เริ่มเสนอขอขึ้นวิทยากรณมณฑลไทย (ท.ม.) จนถึงชั้น วิทยากรณชางเผือก (ท.ช.)

- ขอขึ้น ท.ม. ดำรงตำแหน่ง ประเภททั่วไป ระดับอาวุโส และประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ เงินเดือนไม่ต่ำกว่าขั้นต่ำของระดับชำนาญการพิเศษ, และประเภทอำนวยการท้องถิ่น ระดับต้น ได้ต.ช.มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี, และบริหารท้องถิ่น ระดับต้น

- ขอขึ้น ท.ช. ดำรงตำแหน่ง ประเภททั่วไป ระดับอาวุโส มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี และประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ เงินเดือนไม่ต่ำกว่าขั้นต่ำของระดับชำนาญการพิเศษมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี, ระดับชำนาญการพิเศษ, ระดับเชี่ยวชาญ และประเภทอำนวยการท้องถิ่น ระดับต้น ได้ท.ม.มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี, ระดับกลาง, ระดับสูง, และบริหารท้องถิ่น ระดับต้น ได้ท.ม.มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์, ระดับกลาง, ระดับสูง

๕. ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ และประเภทอำนวยการท้องถิ่น ระดับกลาง (เฉพาะตำแหน่ง ผอ.สำนัก/กอง) และประเภทบริหารท้องถิ่น ระดับกลาง (เฉพาะตำแหน่งปลัดฯ)

* เริ่มเสนอขอขึ้นประณมารณมณฑลไทย (ป.ม.) จนถึงชั้น ประณมารณชางเผือก (ป.ช.)

- ขอขึ้น ป.ม. ดำรงตำแหน่ง ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ ได้ท.ช. มาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี, และประเภทอำนวยการท้องถิ่น ระดับกลาง ได้รับเงินเดือนขั้นสูงและได้ท.ช.มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปีและขอปีที่เกษียณ และบริหารท้องถิ่น ระดับกลาง ได้รับเงินเดือนขั้นสูงและได้ท.ช.มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปีและขอปีที่เกษียณ

- ขอขึ้น ป.ช. ดำรงตำแหน่ง ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ ได้ป.ม.มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๖. ประเภทอำนวยการท้องถิ่น ระดับสูง และประเภทบริหารท้องถิ่น ระดับสูง

* เริ่มเสนอขอขึ้นมหาวชิรมณฑล (ม.ว.ม.)

- ขอขึ้น ม.ว.ม.

- ประเภทอำนวยการท้องถิ่น ระดับสูง ได้ ท.ช. มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์ ขอ ป.ม.

ประเภทบริหารท้องถิ่น ระดับสูง ได้ ท.ช. มาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปีบริบูรณ์ ขอ ป.ม.

- ได้ ป.ม. มาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปีบริบูรณ์ ขอ ป.ช.

- ได้ ป.ช. มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์ ขอ ม.ว.ม

คุณสมบัติของลูกจ้างประจำที่จะขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๑. ต้องมีระยะเวลาปฏิบัติงานติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า ๘ ปีบริบูรณ์ นับตั้งแต่วันเริ่มจ้างจนถึงวันก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาของปีที่จะขอพระราชทานไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน (นับถึงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

/...๒. ลูกจ้างประจำซึ่ง

๒. ต้องเป็นลูกจ้างประจำของส่วนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ และหมายความรวมถึงลูกจ้างประจำสังกัดหน่วยธุรการของรัฐสภา ศาล องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญที่เป็นส่วนราชการ และลูกจ้างประจำของราชการส่วนท้องถิ่นแต่ไม่หมายความถึง ลูกจ้างเงินทุนหมุนเวียน

๓. ต้องเป็นลูกจ้างประจำที่มีชื่อและลักษณะงาน ซึ่งเคยเทียบได้กับลูกจ้างโดยตรงหมวดฝีมือขึ้นไป หรือลูกจ้างประจำที่มีชื่อและลักษณะเหมือนข้าราชการ

๑. ลูกจ้างประจำซึ่งได้รับเงินค่าจ้างตั้งแต่อัตราเงินเดือนขั้นต่ำของข้าราชการพลเรือน ระดับปฏิบัติการแต่ไม่ถึงขั้นต่ำของอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน ระดับชำนาญการ

- เริ่มเสนอขอขึ้นเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.) จนถึงชั้น จัตุมหาภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
- เริ่มขอขึ้น บ.ม.
- ได้รับชั้น บ.ม. ไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์ขอขึ้น บ.ช.
- ได้รับชั้น บ.ช. ไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์ขอขึ้น จ.ม.

๒. ลูกจ้างประจำซึ่งได้รับเงินค่าจ้างตั้งแต่อัตราเงินเดือนขั้นต่ำของข้าราชการพลเรือน ระดับ ขำนาญการขึ้นไป

- เริ่มเสนอขอขึ้นเบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.) จนถึงชั้น จัตุมหาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)
- เริ่มขอขึ้น บ.ช.
- ได้รับชั้น บ.ช. ไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์ขอขึ้น จ.ม.
- ได้รับชั้น จ.ม. ไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์ขอขึ้น จ.ช.

คุณสมบัติของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ประจำปี ๒๕๖๖

เทศบาลเมือง

- เริ่มขอพระราชทานตามตำแหน่ง
- ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง หรือหลายตำแหน่งต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๓ ปี
- ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง หรือหลายตำแหน่งไม่ต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๑. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล เริ่มเสนอขอขึ้นจัตุมหาภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.) จนถึงชั้น ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)

๒. รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล เริ่มเสนอขอขึ้นเบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.) จนถึงชั้น ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)

๓. ที่ปริญานายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล เริ่มเสนอขอขึ้นเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.) จนถึงชั้นเบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.)

๔. เลขานุการนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล เริ่มเสนอขอขึ้นเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.) จนถึงชั้นเบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.)

๕. ประธานสภาเทศบาลตำบล เริ่มเสนอขอขึ้นจัตุราภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.) จนถึงชั้น ตริตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)

๔. รองประธานสภาเทศบาลตำบล เริ่มเสนอขอขึ้นเบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.) จนถึงชั้น ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)

๕. สมาชิกสภาเทศบาลตำบล เริ่มเสนอขอขึ้นเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.) จนถึงชั้น ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)

***ตำแหน่ง เลขานุการนายกเทศมนตรี และที่ปรึกษานายกเทศมนตรี กรณีมีผู้ดำรงตำแหน่งหลายคนให้พิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีผลงานดีเด่นเพียงตำแหน่งละ ๑ คน**

***หมายเหตุ**

๑. ทุกตำแหน่งต้องขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในชั้นเริ่มต้นของแต่ละตำแหน่ง ไม่สามารถขอข้ามชั้นตราได้

๒. การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในชั้นตราที่สูงขึ้น จะต้องขอเรียงตามลำดับชั้นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของแต่ละตำแหน่ง และขอเกินกว่าชั้นที่กำหนดไม่ได้

๓. การนับระยะเวลาได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กรณีขอขึ้นตราที่สูงขึ้น ให้นับตั้งแต่วันที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นนั้นๆ (๒๘ กรกฎาคม) จนถึงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ลักษณะเหรียญและการแต่งกายเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยิ่งมงกุฎไทย
ตัวอย่างแสดงการแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เต็มยศ (บุรุษ)

ตัวอย่างแสดงการแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เต็มยศ (สตรี)

ชั้นสายสะพาย ประกอบด้วย ชั้น ม.ป.ช. ,ม.ว.ม. ,ป.ช. และ ป.ม.

- ม.ป.ช. กับ ม.ว.ม. บุรุษ

เครื่องแบบครึ่งยศ

เครื่องแบบเต็มยศ

ดารา ม.ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายได้ชายปกกระเป๋

ดารา ม.ว.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ป.ช.เยื้องไปทางซ้าย

ดวงตรา ม.ป.ช. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่าซ้ายเฉียงลงทางขวา

ดารา ม.ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายได้ชายปกกระเป๋

- ม.ป.ช. กับ ม.ว.ม. สตรี

เครื่องแบบครึ่งยศ

เครื่องแบบเต็มยศ

ดารา ม.ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดารา ม.ว.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ป.ช.เยื้องไปทางซ้าย

ดวงตรา ม.ป.ช. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่าซ้ายเฉียงลงทางขวา

ดารา ม.ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดารา ม.ว.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ป.ช.เยื้องไป

- ม.ว.ม. กับ ป.ช. บุรุษ

เครื่องแบบครึ่งยศ

ดารา ม.ว.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายได้ชายปกกระเป๋

ดารา ป.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ว.ม.เยื้องไปทางซ้าย

เครื่องแบบเต็มยศ

ดวงตรา ม.ว.ม. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่าซ้ายเฉียงลงทางขวา

ดารา ม.ว.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายได้ชายปกกระเป๋

- ม.ว.ม. กับ ป.ช. สตรี

เครื่องแบบครึ่งยศ

ดารา ม.ว.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดารา ป.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ว.ม.เยื้องไปทางซ้าย

เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูป

เครื่องแบบเต็มยศ

ดวงตรา ม.ว.ม. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่าซ้ายเฉียงลงทางขวา

ดารา ม.ว.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดารา ป.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ม.ว.ม.เยื้องไป

ป.ช. กับ ป.ม. บุรุษ

เครื่องแบบครึ่งยศ

ดารา ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายได้ชายปกกระเป๋

ดารา ป.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ช.เยื้องไปทางซ้าย

เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋

(ไม่สวมสายสะพาย)

- ป.ช. กับ ป.ม. สตรี

เครื่องแบบครึ่งยศ

ดารา ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดารา ป.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ช.เยื้องไปทางซ้าย

เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูป

เครื่องแบบเต็มยศ

ดวงตรา ป.ช. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่าขวาเฉียงลงทางซ้าย

ดารา ป.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดารา ป.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ช.เยื้องไป

- ป.ม. กับ ท.ช. บุรุษ

เครื่องแบบครึ่งยศ

ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออกระหว่าง
ตะขอตู้ล่างกับคุม്മัดแรก

ดารา ป.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายใต้ชายปกกระเป๋

ดารา ท.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ม.เยื้องไปทางซ้าย

เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋

เครื่องแบบเต็มยศ

ดวงตรา ป.ม. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่าขวาเฉียงลง
ซ้าย

ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอด
ออกระหว่างตะขอตู้ล่างกับคุม്മัดแรก

ดารา ป.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายใต้ชายปกกระเป๋

ดารา ท.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ม.เยื้องไป
ทางซ้าย

เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือ
ปกกระเป๋

- ป.ม. กับ ท.ช. สตรี

เครื่องแบบครึ่งยศ

ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบ ผูกเป็นรูปแมลงปอ
ประดับที่หน้าบ่าเสื้อ เบื้องซ้าย

ดารา ป.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดารา ท.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ม.เยื้องไป
ทางซ้าย

เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูป
แมลงปอ ประดับในระดับต่ำกว่าดวงตรา ท.ช. เยื้องไป
ทางซ้าย

เครื่องแบบเต็มยศ

ดวงตรา ป.ม. ห้อยกับสายสะพาย สะพายบ่าขวาเฉียงลง
ซ้าย

ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ
ประดับที่หน้าบ่าเสื้อ เบื้องซ้าย

ดารา ป.ม. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดารา ท.ช. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ป.ม.เยื้องไป
ทางซ้าย

เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูป
แมลงปอ ประดับในระดับต่ำกว่าดวงตรา ท.ช. เยื้องไป
ทางซ้าย

ชั้นต่ำกว่าสายสะพาย ท.ช. กับ ท.ม. บุรุษ

เครื่องแบบครึ่งยศ

ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออกระหว่าง
ตะขอตู้ล่างกับดุมเม็ดแรก

ดวงตรา ท.ม. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดจากรังดุมเม็ดที่
สองโดยให้อยู่ใต้ดุม

ดารา ท.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายใต้ชายปกกระเป๋

ดารา ท.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ท.ช.เยื้องไปทางซ้าย

เหรียญราชอิสริยาภรณ์ ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋

(เหมือนเต็มยศ)

เครื่องแบบเต็มยศ

ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออก
ระหว่างตะขอตู้ล่างกับดุมเม็ดแรก

ดวงตรา ท.ม. ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออก
จากรังดุมเม็ดที่สอง โดยให้อยู่ใต้ดุม

ดารา ท.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายใต้ชายปกกระเป๋

ดารา ท.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ท.ช.เยื้องไปทางซ้าย

- ท.ช. กับ ท.ม. สตรี

เครื่องแบบครึ่งยศ

ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ
ประดับที่หน้าบ่าเสื้อเบื้องซ้าย

ดวงตรา ท.ม. ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ
ประดับในระดับต่ำกว่าดวงตรา ท.ช.เยื้องไปทางซ้าย

ดารา ท.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดารา ท.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ท.ช.เยื้องไป
ทางซ้าย

เครื่องแบบเต็มยศ

ดวงตรา ท.ช. ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ
ประดับที่หน้าบ่าเสื้อเบื้องซ้าย

ดวงตรา ท.ม. ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ
ประดับในระดับต่ำกว่าดวงตรา ท.ช.เยื้องไปทางซ้าย

ดารา ท.ช. ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ดารา ท.ม. ประดับในระดับต่ำกว่าดารา ท.ช.เยื้องไป
ทางซ้าย

ประเภทตำแหน่ง				อินทรรูและเครื่องหมายตำแหน่งบนอินทรรู	
ทั่วไป	วิชาการ	อำนวยการ	บริหาร	เครื่องแบบปฏิบัติราชการ	เครื่องแบบพิธีการ
	ระดับ เชี่ยวชาญ	ระดับสูง	ระดับสูง	๑ แแถบใหญ่ ๑ แแถบเล็ก ขมวดเพิ่มครุฑพ่าห์	ข้อชัยพฤกษ์ เพิ่มเส้นฐาน
					
ระดับอาวุโส	ระดับชำนาญ การพิเศษ	ระดับกลาง	ระดับกลาง	๑ แแถบใหญ่ ๑ แแถบเล็ก ขมวด	ข้อชัยพฤกษ์
	ระดับชำนาญ การ	ระดับต้น	ระดับต้น		
ระดับ ชำนาญงาน	ระดับ ปฏิบัติการ			๓ แแถบเล็ก แแถบขมวด	ข้อชัยพฤกษ์ มี ๓ ดอก
					
ระดับ ปฏิบัติงาน				๒ แแถบเล็ก แแถบขมวด	ข้อชัยพฤกษ์ มี ๒ ดอก
					

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ.๒๕๖๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๐๙

๑. ประเภทตำแหน่งทั่วไป

๑.๑ ระดับปฏิบัติงาน	(บำ ๒ ดอก)
๑.๒ ระดับชำนาญงาน	(บำ ๓ ดอก)
๑.๓ ระดับอาวุโส	(บำชั้นพิเศษเดิม)

๒. ประเภทตำแหน่งวิชาการ

๒.๑ ระดับปฏิบัติการ	(บำ ๓ ดอก)
๒.๒ ระดับชำนาญการ	(บำชั้นพิเศษเดิม)
๒.๓ ระดับชำนาญการพิเศษ	(บำชั้นพิเศษเดิม)
๒.๔ ระดับเชี่ยวชาญ	(บำชั้นพิเศษแบบใหม่)

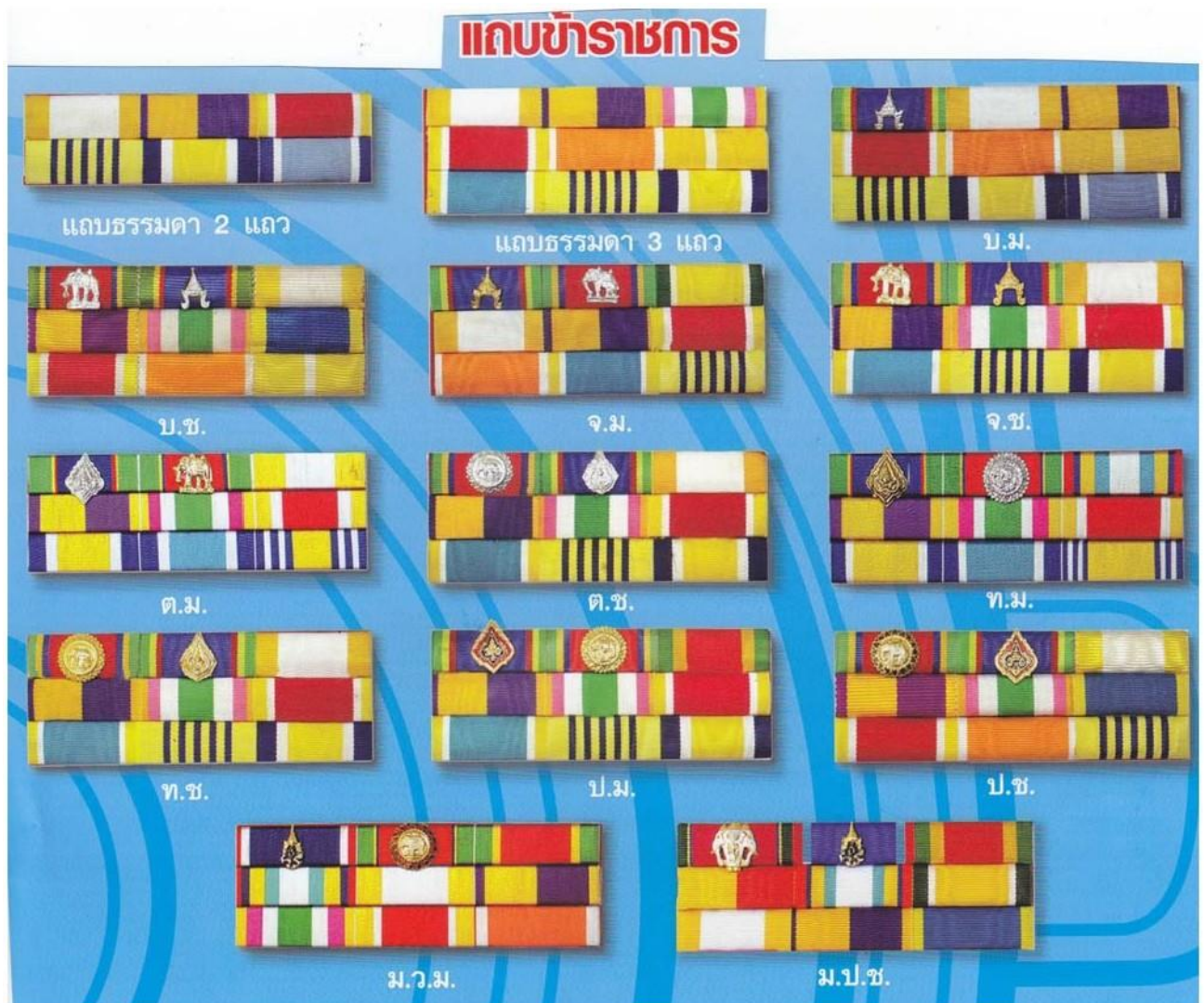
๓. ประเภทตำแหน่งอำนวยการ

๓.๑ ระดับต้น	(บำชั้นพิเศษเดิม)
๓.๒ ระดับกลาง	(บำชั้นพิเศษเดิม)
๓.๓ ระดับสูง	(บำชั้นพิเศษแบบใหม่)

๔. ประเภทตำแหน่งบริหาร

๔.๑ ระดับต้น	(บำชั้นพิเศษเดิม)
๔.๒ ระดับกลาง	(บำชั้นพิเศษเดิม)
๔.๓ ระดับสูง	(บำชั้นพิเศษแบบใหม่)

ตัวอย่างการติดประดับแพรแถบย่อสำหรับข้าราชการที่แต่ง
เครื่องแบบปกติขาว และเครื่องแบบปฏิบัติราชการ

การประดับเข็มพระราชทาน
(ตามประกาศสำนักพระราชวัง)

ชุด	การประดับ
เครื่องแบบปกติขาว	บุรุษ ประดับที่อกเสื้อเบื้องขวาเหนือปากกระเป๋าสีเสื้อ สตรี ประดับที่อกเสื้อเบื้องขวา
เครื่องแบบสีทากี	บุรุษและสตรี ประดับที่อกเสื้อเบื้องขวาเหนือปากกระเป๋าสีเสื้อ (ป้ายชื่อ)
เครื่องแบบทหาร ตำรวจ	- ประดับกับเครื่องแบบทุกชนิด ยกเว้น เครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบ สนาม - ประดับที่ปกกระเป๋าสีเสื้อเบื้องซ้ายชิดกับขอบกระเป๋าด้านบนใกล้กับ กระดุมกลางลำตัวเสื้อ โดยห้ามประดับเข็มที่ระลึกร่วมกับเข็ม เครื่องหมายพิเศษชนิดอื่นที่ปกกระเป๋าสีเสื้อเบื้องซ้าย - ถ้าเป็นเสื้อเครื่องแบบที่ไม่มีกระเป๋างานบน ให้ประดับบริเวณอกเสื้อ เบื้องซ้ายแนวเดียวกับกระเป๋าสีเสื้อบน
ชุดสากล (บุรุษ)	- เสื้อสูท ประดับที่รังคุมคอพับของเสื้อชั้นนอกเบื้องซ้าย - เสื้อซาฟารีและเสื้อพระราชทาน ประดับที่อกเสื้อพระราชทาน ประดับที่ อกเสื้อเบื้องซ้ายบริเวณปากกระเป๋าสีเสื้อ
ชุดสุภาพ (สตรี)	ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

ทั้งนี้ ห้ามประดับเครื่องหมายเข็มพระราชทานในงานอวมงคล เช่น งานศพ

การแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามหมายกำหนดการหรือกำหนดนัดหมายของทางราชการ

ในหมายกำหนดการ หรือกำหนดนัดหมายของทางราชการในพระราชพิธี หรือรัฐพิธีต่างๆ จะมีข้อความระบุการแต่งกายในแต่ละโอกาส เช่น ให้แต่งกายเต็มยศ ครึ่งยศ หรือปกติขาว แล้วแต่กรณี ผู้แต่งกายต้องตรวจสอบหมายกำหนดการ หรือข้อความที่ระบุการแต่งกาย ในกำหนดนัดหมายของทางราชการ ให้ชัดเจน แล้ว แต่งกายและประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ถูกต้อง ทั้งนี้ การที่จะประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ร่วมกับการแต่งกายดังกล่าวตามที่ระบุไว้ได้อย่างถูกต้องนั้น มีหลักการสำคัญที่ควรทราบ ดังนี้.

๑. กรณีให้แต่งกายเต็มยศ (เสื้อขาว กางเกงหรือกระโปรงดำ)

๑.๑ ไม่ระบุชื่อสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ให้สวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานเพียงสายเดียว โดยให้ประดับดารา ของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุด ที่ได้รับพระราชทานแต่ละตระกูล ตามลำดับเกียรติ

๑.๒ ระบุชื่อสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ให้สวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตามที่ระบุ ซึ่งแม้ว่าจะได้รับพระราชทานสายสะพาย ที่มีลำดับเกียรติสูงกว่าก็ตาม เช่น ระบุให้สวมสายสะพายมงกุฎไทย หากได้รับพระราชทานประดมาภรณ์มงกุฎไทย และประดมาภรณ์ช้างเผือกแล้ว ก็ให้ สวมสายสะพายประดมาภรณ์มงกุฎไทย แต่ให้ประดับดาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของแต่ละตระกูลที่ได้รับพระราชทาน ตามลำดับเกียรติ แต่หากมิได้รับพระราชทานสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ระบุชื่อให้สวมสายสะพาย หรือประดับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุด ที่ได้รับพระราชทาน โดยประดับดาราตามลำดับเกียรติ อาทิ หากหมายกำหนดการให้แต่งกายเต็มยศ สวมสายสร้อยจุลจอมเกล้า หรือ ให้แต่งกายเต็มยศสวมสายสะพายช้างเผือก ผู้ที่ได้รับพระราชทานชั้นสูงสุด ชั้นประดมาภรณ์มงกุฎไทย โดยยังมิได้รับ พระราชทาน ประดมาภรณ์ช้างเผือก หรือ ผู้ได้รับพระราชทานปฐมดิเรกคุณาภรณ์เป็นชั้นสูงสุด ให้สวมสายสะพาย ประดมาภรณ์ มงกุฎไทย หรือ สายสะพายปฐมดิเรกคุณาภรณ์แล้วแต่กรณี

๒. กรณีให้แต่งกายครึ่งยศ (เสื้อขาว กางเกงหรือกระโปรงดำ)

แต่งกายเช่นเดียวกับเต็มยศ โดยประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน เว้นแต่ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย เมื่อประดับดาราชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน แต่ละตระกูลแล้ว ไม่ต้องสวมสายสะพาย เฉพาะผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์ (ฝ่ายใน) เครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์ (ฝ่ายใน) เครื่องราชอิสริยาภรณ์ปฐมจุลจอมเกล้า และทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ฝ่ายใน) ให้นำดวงตราห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับที่หน้าบ่าเสื้อเบื้องซ้าย โดยไม่ต้องประดับดาราของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดังกล่าว

๓. กรณีให้แต่งกายปกติขาว (เสื้อขาว กางเกงหรือกระโปรงขาว) ***

ให้ประดับแพรแถบย่อของ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามชั้นยศที่ได้พระราชทาน แต่หากระบุให้แต่งกายปกติขาวประดับเหรียญ ให้ประดับเฉพาะเหรียญราชอิสริยาภรณ์ที่ออกเสื้อเบื้องซ้าย โดยไม่ประดับดารา หรือสายสะพาย

อนึ่ง ในกรณีเป็นงานศพซึ่งมีกำหนดการระบุให้แต่งกายเต็มยศ ครึ่งยศ หรือปกติขาวไว้ทุกข์ ให้สวมปลอกแขนสีดำที่แขนเสื้อข้างซ้าย

๔. ในโอกาสพิเศษ (บางพิธี) อาจมีหมายกำหนดการระบุให้แต่งกายปกติขาวระดับเหรียญ เช่น งานเลี้ยงพระและสมโภชราชกกุฎภัณฑ์ ในการพระราชพิธีฉัตรมงคล ก็ให้แต่งกายปกติขาว แต่ระดับเหรียญราชอิสริยาภรณ์และเหรียญที่ระลึก โดยไม่ต้องประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และไม่ต้องสวมสายสะพายหรือสวมแพรแถบสวมคอแต่อย่างใด

อนึ่ง เมื่อแต่งกายชุดสากลจะไม่มีการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือแพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นอันขาด เว้นแต่จะประดับดุมเสื้อเครื่องราชอิสริยาภรณ์

การส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ต้องส่งคืน และกรณีที่ต้องส่งคืน

๑. เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ และ

๒. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์ มีหลักเกณฑ์การส่งคืน คือ

(๑) เมื่อผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์วายชนม์ ผู้รับมรดกจะต้องส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ภายในกำหนด ๓๐ วัน ถ้าส่งคืนไม่ได้ด้วยประการใด ๆ ทายาทหรือกองมรดกจะต้องรับผิดชอบ

(๒) กรณีทรงเรียกเครื่องราชอิสริยาภรณ์คืน ถ้าผู้รับพระราชทานส่งคืนไม่ได้ด้วยประการใด ๆ ผู้รับพระราชทานจะต้องชดใช้ราคาแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๓. เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า

๔. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก และ

๕. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย มีหลักเกณฑ์การส่งคืน คือ

(๑) เมื่อผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์วายชนม์ ผู้รับมรดกจะต้องส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์คืนภายในกำหนด ๓๐ วัน ถ้าส่งคืนไม่ได้ด้วยประการใด ๆ กองมรดกจะต้องรับผิดชอบ

(๒) เมื่อผู้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้รับพระราชทานชั้นสูงขึ้นต้องส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นรอง หากไม่สามารถส่งคืนได้ด้วยประการใด ๆ กองมรดกจะต้องใช้ราคาแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ทางราชการกำหนด

(๓) กรณีทรงเรียกเครื่องราชอิสริยาภรณ์คืน หากไม่สามารถส่งคืนได้ด้วยประการใด ๆ จะต้องชดใช้ราคาแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ทางราชการกำหนด

/...๖. เครื่องราชอิสริยาภรณ์

๖. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ มีหลักเกณฑ์การส่งคืน คือ

(๑) เมื่อผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้รับพระราชทานชั้นสูงขึ้น ผู้รับพระราชทานต้องส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นรอง ถ้าส่งคืนไม่ได้ด้วยประการใด ๆ จะต้องชดใช้ราคาแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ทางราชการกำหนด

(๒) เมื่อผู้ได้รับพระราชทานวายชนม์ ให้ทายาทเก็บรักษาเครื่องราชอิสริยาภรณ์เฉพาะชั้นสูงที่ได้รับพระราชทานไว้เป็นกรรมสิทธิ์

หน่วยงาน / สถานที่รับคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๑. กลุ่มงานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ในทำเนียบรัฐบาล ถนนนครปฐม เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ (อาคารเดิม) โทร.๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๒๔ โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๗๒

๒. หน่วยงานต้นสังกัดของผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยเมื่อหน่วยงานได้รับคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จากบุคคลในสังกัดแล้วต้องรวบรวมนำส่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตามข้อ ๑

หลักฐานการส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เมื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือเงินชดใช้ราคาแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จะดำเนินการออกใบรับคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือใบเสร็จรับเงินให้ไว้เป็นหลักฐาน นอกจากนี้จะได้บันทึกข้อมูลการส่งคืนดังกล่าวไว้ในประวัติข้อมูลทะเบียนฐานันดรของผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เพื่อเป็นหลักฐานด้วย

การส่งคืน

๑. การได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงขึ้น
๒. ลาออกจากราชการ
๓. เกษียณอายุราชการ/เกษียณก่อนกำหนด
๔. ถึงแก่กรรม

การเก็บรักษาเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทยเป็นศิลปวัตถุ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยมาแต่โบราณ พระมหากษัตริย์ไทยทรงสร้างขึ้นพระราชทานให้ประดับเป็นเกียรติยศแก่ผู้มี ความชอบ ในทางราชการและส่วนพระองค์ เป็นเครื่องหมายแสดงความชอบของผู้ประกอบคุณงามความดี บุคคลมีสิทธิได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เสมอกัน ถ้าได้ประกอบคุณงามความดีทัดเทียมกัน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ย่อมมีการเสื่อมสภาพชำรุดเสียหายได้ตามธรรมชาติ หรือจากการใช้งาน การเสื่อมสภาพต่าง ๆ ย่อมจะป้องกันได้ด้วยการดูแลเก็บรักษาไว้ในสถานภาพที่เหมาะสมการ ระมัดระวังใน การประดับไปในงานต่าง ๆ

/...เครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ก็จะคงสภาพเดิมได้นาน การจะยืดอายุการใช้งานได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าบำรุงรักษาเพิ่ม และจะเป็นการช่วยกันรักษาเครื่องประดับเกียรติยศอันเป็นมงคลและสูงค่าของชาติให้คงสภาพดี พร้อมทั้งจะใช้ประดับได้ตลอดเวลา ทั้งจะเป็นการช่วยลดงบประมาณค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ของทางราชการได้

การเสื่อมสภาพของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เกิดได้จากสาเหตุหลายประการ

๑. การขาดความระมัดระวังในการจับต้อง การเก็บรักษา การใช้ประดับ ย่อมจะเกิดการเสื่อมสภาพ สภาพ สภาพได้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์
๒. การเก็บไว้ในสถานที่ที่สภาพสิ่งแวดล้อมไม่ดี อากาศไม่ดี มีแก๊สเสียชนิดต่างๆ ความร้อนสูง ความชื้นมาก แสงแดดส่อง อุณหภูมิไม่คงที่
๓. การมีสัตว์แมลงต่าง ๆ เข้าไปทำความสกปรก ทำลายผ้าแพรแถบได้ เช่น ตัวสามง่ามกินผ้าไหม แมลงสาบ ปลวก แมลงปีกแข็ง
๔. การเกิดเชื้อจุลินทรีย์และเชื้อรา ความชื้นจะทำให้เกิดกลิ่นและก๊าซ เมื่อก๊าซกระทบกับอากาศจะเปลี่ยนเป็นกรด ก๊าซเหล่านี้ จะทำปฏิกิริยากับโลหะวัตถุที่ใช้ทำเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทำให้เสื่อมสภาพบนเนื้อวัตถุ

วิธีการเก็บรักษาเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๑. เครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นของสูง ควรเก็บรักษาในที่สูง เหมาะสม ควรแก่การเคารพบูชา เป็นการแสดงความจงรักภักดี น้อมรำลึกในพระมหาธิคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้พระราชทาน จะเป็นมงคลสูงสุด ก่อให้เกิดความสุข ความเจริญ แก่ตนเองและครอบครัว
๒. ควรเก็บในที่ปลอดภัย ป้องกันการสูญหาย
๓. ภายหลังการใช้ประดับแต่ละครั้ง ควรใช้ผ้าสะอาด นุ่น ทำความสะอาดเบาๆ แล้วห่อด้วยกระดาษแก้วไว้ให้มิดชิด นำใส่กล่องปิดฝาให้สนิท ป้องกันฝุ่นละอองและไม่ให้กระทบกับอากาศ
๔. ไม่ควรเก็บในสถานที่ที่มีแดดส่องตลอดเวลา หรือมีแสงไฟร้อนแรง และต้องไม่อับชื้น ปกติมักจะเก็บไว้ในอุณหภูมิห้อง แต่ถ้าเป็นห้องปรับอากาศได้จะดีที่สุด
๕. ดวงตรา ดารา และเหรียญอิสริยาภรณ์ อาจเสื่อมสภาพได้จากความไม่บริสุทธิ์ของอากาศ ฝุ่นละออง ก๊าซเสียชนิดต่างๆ ถ้าเก็บไว้ในตู้นิรภัย หรือตู้เหล็ก ควรห่อให้มิดชิดตามข้อ ๓ เพาะสีที่ใช้พ่นหรือทาตู้เหล็กจะทำปฏิกิริยา กับโลหะเงิน และจะทำให้เงินดำ
๖. ไม่ควรใช้สารกันแมลงชนิดต่าง ๆ เนื่องจากสารระเหยออกมา จะทำปฏิกิริยากับ โลหะเงิน และส่วนที่กะไหล่ทอง ในเครื่องหมายแพรปัก ดิ้นเงิน ดิ้นทอง ทำให้เปลี่ยนเป็นสีดำได้
๗. สายสะพายและแพรแถบห้อยด้วยด้ายและใยไหม ควรเก็บในที่ไม่ร้อนไม่อับชื้น เพราะความร้อนและความชื้น จะทำให้เนื้อผ้ายืดขยาย และหดตัวอยู่ตลอดเวลา จะทำให้เนื้อผ้าแห้งแข็งกรอบ ถ้ามีความชื้น ทำให้เนื้อผ้ายุ่ยเปื่อย อาจเกิดเชื้อรา และรอยด่าง อายุการใช้งานจะสั้น
๘. แสงสว่างเป็นอันตรายต่อสีของผ้า สายสะพายและแพรแถบ แสงจะทำให้สีของผ้าซีดได้เร็ว ควรเก็บในที่ทึบแสง ในห้องปรับอากาศได้ก็จะดี

/...๙. ผ้าสะพายควรเก็บโดย

๙. ผ้าสะพายควรเก็บโดยมีวิธีม้วนเป็นวงกลม ผ้าจะได้ไม่ยับ หรือเก็บโดยวิธีวางได้ตามยาว การเก็บโดยวิธีพับซ้อนกัน จะทำให้เกิดรอยพับ จะเกิดรอยต่าง สีผิดตามแนวของรอยพับนั้น

๑๐. เมื่อเก็บไว้โดยมิได้นำมาประดับเป็นเวลานาน ควรตรวจสอบบ้างเป็นครั้งคราว

ข้อควรระวังในการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๑. ก่อนจับต้องเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ต้องแน่ใจว่ามือของท่านสะอาด

๒. หลีกเลี่ยงการจับต้องตัวเหรียญโดยตรง เพราะนิ้วมือมีคราบเหงื่อจะทำให้เป็นรอยต่าง เกิดคราบสกปรกในเวลาต่อมา

๓. การจับต้องเหรียญ ดวงตรา ดารา ควรจับที่ขอบนอกของเหรียญให้กระชับและมั่นคงป้องกันการตกหล่นโดยใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลางและนิ้วนางประคอง หรือจะจับที่บริเวณหูห้อยของแพรแถบ เหรียญ ก็ได้ ถ้าเป็นดวงตรา ดวงดารา ควรจับที่ ขอบนอก ดังกล่าวแล้วยกขึ้นวางบนฝ่ามืออีกข้างหนึ่ง ป้องกันการพลัดหล่น

๔. ถ้าเป็นไปได้ควรสวมถุงมือ เพื่อป้องกันคราบเหงื่อที่จะทำให้เกิดรอยคราบสกปรก

๕. ระวังการกระทบกระแทกกับของแข็ง หรือตกหล่น จะทำให้ส่วนที่ลงยาแกะทေး เหรียญจะบุบ ชำรุด

๖. ขณะสวมสายสะพาย ควรระมัดระวังการนั่ง การยืน เพราะดวงตรา ดวงห้อยสายสะพายจะกระทบกระแทกกับของแข็ง หรือเกี่ยวกับสิ่งของข้างเคียง

๗. ควรแน่ใจว่าสปริงขอเกี่ยวดวงตรายังแข็งแรงดี จะได้ไม่เกิดปัญหาขณะใช้ประดับ

๘. เมื่อสอดก้านเสียบของดวงดาราเข้ากับตัวหนอนแล้ว ควรตรวจดูว่าได้สอดส่องส่วนปลายของ ก้านเสียบเข้า “ขอเกี่ยว” ให้มั่นคงดีแล้ว

๙. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย ควรเย็บตรึงดวงตราห้อยสายสะพายไว้กับสายสะพาย เพื่อป้องกันการชำรุด หรือตกสูญหาย

๑๐. สายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ควรปรับความยาวให้ได้พอเหมาะกับความสูงของแต่ละบุคคล

วิธีการทำความสะอาดเครื่องราชอิสริยาภรณ์

โดยปกติถ้าได้เก็บรักษาอย่างถูกวิธีแล้ว ดวงตรา ดารา และเหรียญต่าง ๆ จะคงอยู่สภาพเดิมได้นาน แต่ถ้าเกิดเป็นรอยต่างดำ ไม่สวย นิยมใช้ผงขัดเงินกับแปรงขนอ่อนนุ่ม ๆ ไม่ควรใช้ผงขัดหรือผงซักฟอก เพราะจะทำให้เป็นรอยขีดข่วนบนหน้าเหรียญ ผงขัดทองเหลืองไม่ควรใช้เพราะจะทำให้ลวดลายลบเลือน ไชยาไนต์ทำให้เงินขาวดีแต่จะเกิดปฏิกิริยาแรงเกินไป และเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้ ท่านที่ต้องการทำความสะอาดด้วยตนเองแต่ถ้ายังไม่ชำนาญควรถามผู้รู้

/...ราคาชุดใช้แทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ราคาขดใช้แทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ไม่สามารถส่งคืนตามกฎหมาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ ๒๕๖๓
บัญชีราคาขดใช้แทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ไม่สามารถส่งคืนตามกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

ลำดับที่	รายการ	ราคาขดใช้ (บาท)
	เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายหน้า	
๑	ปฐมจุลจอมเกล้า	๓,๒๖๙,๓๕๔
๒	ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ	๖๑๑,๒๕๘
๓	ทุติยจุลจอมเกล้า	๓๗๘,๕๘๘
๔	ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ	๒๘๘,๗๒๔
๕	ตติยจุลจอมเกล้า	๒๕๙,๐๒๒
๖	ตติยานุจุลจอมเกล้า	๖๑,๕๘๘
	เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ฝ่ายใน	
๗	ปฐมจุลจอมเกล้า	๑,๔๐๒,๗๔๒
๘	ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ	๔๐๐,๕๓๘
๙	ทุติยจุลจอมเกล้า	๓๔๕,๒๑๐
๑๐	ตติยจุลจอมเกล้า	๒๔๔,๙๘๒
๑๑	จตุตถจุลจอมเกล้า	๖๒,๗๘๒
	เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก	
๑๒	มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	๔๑,๕๖๐
๑๓	มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก สตรี	๓๒,๓๘๒
๑๔	ประดมาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	๒๘,๖๕๘
๑๕	ประดมาภรณ์ช้างเผือก สตรี	๒๓,๑๙๐
๑๖	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	๑๓,๗๕๔
๑๗	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก สตรี	๑๑,๔๘๖
๑๘	ตริตาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	๖,๕๒๖
๑๙	ตริตาภรณ์ช้างเผือก สตรี	๖,๕๒๘
๒๐	จัตราภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	๓,๓๒๖
๒๑	จัตราภรณ์ช้างเผือก สตรี	๓,๖๙๔
๒๒	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก บุรุษ	๓,๑๕๒
๒๓	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก สตรี	๓,๔๙๔
๒๔	เหรียญทองช้างเผือก บุรุษ	๒,๔๑๔
๒๕	เหรียญทองช้างเผือก สตรี	๒,๗๘๖
๒๖	เหรียญเงินช้างเผือก บุรุษ	๒,๓๒๔
๒๗	เหรียญเงินช้างเผือก สตรี	๒,๖๖๘

<u>เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย</u>			
ลำดับที่	รายการ		ราคาخذใช้ (บาท)
๒๘	มหาวชิรมงกุฎ	บุรุษ	๕๕,๕๑๖
๒๙	มหาวชิรมงกุฎ	สตรี	๔๓,๓๑๖
๓๐	ประดมาภรณ์มงกุฎไทย	บุรุษ	๒๗,๒๔๐
๓๑	ประดมาภรณ์มงกุฎไทย	สตรี	๒๐,๘๓๔
๓๒	ทวติยาภรณ์มงกุฎไทย	บุรุษ	๑๓,๖๕๐
๓๓	ทวติยาภรณ์มงกุฎไทย	สตรี	๑๐,๑๑๖
๓๔	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย	บุรุษ	๕,๒๘๙
๓๕	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย	สตรี	๕,๔๕๘
๓๖	จัตราภรณ์มงกุฎไทย	บุรุษ	๓,๓๒๖
๓๗	จัตราภรณ์มงกุฎไทย	สตรี	๓,๖๙๔
๓๘	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	บุรุษ	๓,๑๕๒
๓๙	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	สตรี	๓,๔๙๔
๔๐	เหรียญทองมงกุฎไทย	บุรุษ	๑,๙๙๔
๔๑	เหรียญทองมงกุฎไทย	สตรี	๒,๔๒๐
๔๒	เหรียญเงินมงกุฎไทย	บุรุษ	๑,๙๗๖
๔๓	เหรียญเงินมงกุฎไทย	สตรี	๒,๓๖๔
<u>เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์</u>			
๔๔	ปฐมดิเรกคุณาภรณ์	บุรุษ	๓๔,๓๗๔
๔๕	ปฐมดิเรกคุณาภรณ์	สตรี	๓๐,๓๐๔
๔๖	ทุติยดิเรกคุณาภรณ์	บุรุษ	๑๗,๘๒๐
๔๗	ทุติยดิเรกคุณาภรณ์	สตรี	๑๔,๘๖๔
๔๘	ตติยดิเรกคุณาภรณ์	บุรุษ	๘,๑๑๖
๔๙	ตติยดิเรกคุณาภรณ์	สตรี	๘,๘๗๔
๕๐	จตุตถดิเรกคุณาภรณ์	บุรุษ	๔,๔๖๔
๕๑	จตุตถดิเรกคุณาภรณ์	สตรี	๔,๕๐๘
๕๒	เบญจมดิเรกคุณาภรณ์	บุรุษ	๔,๓๙๖
๕๓	เบญจมดิเรกคุณาภรณ์	สตรี	๔,๔๔๒
๕๔	เหรียญทองดิเรกคุณาภรณ์	บุรุษ	๓,๖๕๐
๕๕	เหรียญทองดิเรกคุณาภรณ์	สตรี	๓,๗๐๖
๕๖	เหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์	บุรุษ	๓,๖๗๒
๕๗	เหรียญเงินดิเรกคุณาภรณ์	สตรี	๓,๗๓๒

	เหรียญราชอิสริยาภรณ์	
ลำดับที่	รายการ	ราคาชดใช้ (บาท)
๕๘	เหรียญพิทักษ์เสรีชน	๑,๔๐๖
๕๙	เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา ทหาร	๔,๐๒๒
๖๐	เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา พลเรือน บุรุษ	๔,๐๒๒
๖๑	เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา พลเรือน สตรี	๔,๐๖๔
๖๒	เหรียญราชการชายแดน	๖๘๒
๖๓	เหรียญจักรมาลา	๒,๔๓๔
๖๔	เหรียญจักรพรรดิมาลา บุรุษ	๒,๒๘๔
๖๕	เหรียญจักรพรรดิมาลา สตรี	๒,๖๖๔

เอกสารอ้างอิง

- คู่มือระเบียบหลักเกณฑ์การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับบุคลากรท้องถิ่น ฝ่ายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ส่วนส่งเสริมการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
- กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๙ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๑๐๐ ก ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐
- การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญจักรพรรดิมาลา ประจำปี ๒๕๖๖ หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ มท ๐๘๐๙.๓/ว๓๖๘๙ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การกำหนดราคาชุดใช้แทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ไม่สามารถส่งคืนตาม กฎหมายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๖๖ ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๑๙ ง ๒๑ กันยายน ๒๕๖๓)